

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník: 97

číslo: 9

26. února 2017

Cena: 8 Kč

Síla a odhodlání žen nás motivuje

Na první pátek v březnu tradičně připadá Světový den modliteb. Letos se při této příležitosti zamyslíme nad tématem „Jsem k vám snad nespravedlivý?“ společně s filipínskými ženami, které připravily program.

Co o sobě říká jedna z nich, Rowena Apol Laxamana-Sta.Rosa, autorka kresby, která letošní Světový den provází?

Je mi 32 let, „na plný úvazek“ jsem matkou a ženou v domácnosti, na volné noze pak pracuji jako ilustrátorka. Jsem členkou Sjednocené metodistické církve a v současné době žiji v Cavite na Filipínách.

Když v roce 2009 Filipíny zasáhl tajfun Ondoy, společně s dalšími lidmi zapojenými v ekumenickém a církevním hnutí jsem se stala dobrovolnicí. V té době jsem v sobě také objevila talent na malování a některé z mých kreseb jsem věnovala aktivitám v ženských organizacích a církevních programech. Ráda se ve svém umění zaměřuji na ženy. Mé malby odrážejí jejich nezměrné úsilí o to být skutečnou ženou – dobrou matkou svým dětem a manželkou svým mužům.

Všechny ženy jsou krásné; když si všímám jejich rozličných emocí a gest, pomáhá mi to v tvorbě. Síla a odhodlání žen nás motivuje k tomu, abychom i my všichni byli pevní a dokázali čelit životním výzvám. Nikdy jsem oficiálně nestudovala výtvarné umění, vše jsem se naučila sama a vždy jsem měla mysl otevřenou nápadům a inspiracím. Ale faktem je, že akademické studium v tomto oboru zůstává mým velkým snem...

Ráda vyjadřuji své pocity a postoje – což se stalo i určitou formou terapie či meditace. Být kreativní je pro mě nesmírně důležité; pomáhá mi to udržet si zdravou otevřenou mysl a oživuje mou duši. Je to jako jiný bohatý zdroj, tanec; zde vyjadřujete své emoce s pomocí štětce, tím, že malujete své vize...

Bůh daroval Filipíncům bohaté zdroje, lidské i materiální. Bůh je šlechetným dárcem a jeho dary slouží všem. Jde o projev Boží spravedlnosti v oblasti hospodářství v kontrastu s ekonomikou, kde si silní a bohatí sami berou Boží zdroje pro sebe a své rodiny. Království Boží je však pro všechny!

Církev stále upozorňuje na to, že v království nebeském jsou vítáni všichni – jako bohatý prostřený stůl symbolizuje přístup k Božím darům. Ježíš řekl: Já jsem přišel, aby měly život a měly ho v hojnosti. (Jan 10,10)

Z materiálů ke Světovému dni modliteb přeložila

Klára Břeňová

Obr.: Rowena Apol Laxamana-Sta.Rosa

Světový den modliteb 2017

Tentokrát z Filipín

Asi se tu časem usadím. Nejen proto, že Filipínci mají přes 30 svátků a volných dní v roce, zatímco my jen 13. Ale hlavně proto, že na těchto více než 7000 ostrovech, roztroušených v Tichém oceánu, se pořád jen smějí. Jsme chudí, nevdí. Pořád slavíme, Vánoce máme čtyři měsíce a máme rádi život!

Takto charakterizuje život na Filipínách autor článku na webu cestování/idnes.cz F. Dvořák, který zároveň doporučuje návštěvu této země v západním Pacifiku jako výtečný lék na depresi. Jistě není vše jen růžové; bída a vše, co s ní jde ruku v ruce, především obchod s drogami, se tomuto pozoruhodnému koutu světa nevyhýbá. Média často informují také o zemětřeseních a ničivých tajfunech. Nicméně ti, kdo navštívili Filipíny, se obvykle shodnou na jedné věci: zdejší lidé působí šťastně, bezstarostně, jsou velmi pohostinní a přátelští. Jsou ženy tohoto státu, které letos připravily program Světového dne modliteb, skutečně takové? Jaká je vlastně pořadatelská země?

Zpět do minulosti

Ve středověku byly Filipíny rozdělené na řadu drobných knížectví, v jejichž čele stáli rádžové. V 15. století se začal z Bruneje šířit islám, který dodnes zůstal v jižní části Filipín.

V roce 1521 při plavbě kolem světa objevil ostrovy Ferdinand Magellan. Záhy zde začaly vznikat první španělské osady a v roce 1570 byla dobytá tehdy ještě muslimská Manila. Španělská nadvláda, která trvala až do roku 1901, kdy Američané porazili ve válce Španělsko, s sebou přinesla křesťanství. Za tu dobu se Filipínci mnohokrát pokusili o nezávislost, nevydařila se

však ani revoluce v polovině 19. století, jejímž významným symbolem byl básník a lékař José Rizal. Výročí jeho smrti je státním svátkem a na jeho počest bylo pojmenována řada ulic (ve školách též dodnes visí jeho obrazy, podobizna zdobí 2pesovou bankovku, 1pesovou minci či poštovní známky). Pozoruhodné také je,

zidentkou Corazon Aquinová a její syn Noynoy Aquino pak vládl od r. 2010 do června 2016. Vystřídal ho nynější prezident Rodrigo Duterte, přezdívaný „asijský Trump“ a známý svými nesmiřitelnými výroky, pokud jde o boj s korupcí, zločinností a drogami. Přestože mezinárodní organizace za lidská práva ostře

Milí přátelé, posíláme vám texty programu Světového dne modliteb 2017 z Filipín. Máte možnost se připojit k mnoha lidem ve více než 170 zemích světa, kteří budou Světový den modliteb (SDM) 1. pátek v březnu - 3. březen 2017 - prožívat a slavit. Český výbor SDM vám přeje požehnaný společný čas příprav i samotného průběhu bohoslužby.

(Z dopisu pořadatelů. Materiály ke Světovému dni modliteb 2017 /dopis pořadatelů, zpěvník, liturgii apod./ najdete na webu církve v rubrice Zprávy)

že některé náboženské komunity jej uctívají jako světce.

Ve zmíněném roce 1901 se Filipíny dostaly pod americkou správu. Hospodářská krize ve třicátých letech podpořila myšlenku filipínské nezávislosti, nicméně vše ztroskotalo za 2. sv. války, během níž byly Filipíny obsazeny Japonci a staly se opět „loutkovým“ státem.

Roku 1946 získaly Filipíny vytoženou samostatnost – což však rozhodně neznamenalo počátek rajsých časů. V letech 1966-1986 zde vládl diktátorsky Ferdinand Marcos, během jehož vlády se Filipíny zadlužily a dříve prosperující stát byl v krizi. Po jeho svrnutí se stala pre-

vystupují proti jeho brutálním metodám, faktem je, že město, kde byl starostou a které patřilo k místům postiženým zločinností, nyní platí za jedno z nejbezpečnějších míst. A faktem také je, že těsně po jeho zvolení mu dle průzkumů důvěřovalo 91 % dotázaných Filipínců, což z něj činí nejpobornějšího filipínského politika.

Nejhezčí ženy na světě

Filipínky sice patří mezi nejhezčí ženy na světě, čehož důkazem je i skutečnost, že odsud pochází několik vítězek světových soutěží krásy, nicméně jejich postavení v minulosti

Dokončení na str. 4

Svätost biřmování

Co je svátost biřmování, se dočteme mj. v Základech víry ČČSH na str. 132: „Biřmování je svátost, v níž Duch svatý oživuje a upevňuje víru pokřtěného, který byl řádně vzdělán v evangeliu, činí z něho uvědomělého úda Boží církve skrze vyznání víry a slib věrnosti evangeliu a obdaruje ho radostí a nadšením Kristova vyznavače.“

Svätost biřmování vychází z latinského slova „confirmatio“, což znamená posílení, upevňování. Některé křesťanské církve používají namísto slova biřmování slovo konfirmace (například evangelická). Touto svátostí se naplňuje křestní milost – biřmovanci je udělena křesťanská dospělost. Zároveň je biřmovanec dokonaleji spojen s církví a obdařen zvláštní silou Ducha svatého. Křesťan je biřmováním označen pečeti Ducha svatého, která znamená, že naprosto patří Kristu, že je navždy k jeho službám a že má příslib Božské ochrany. Svátost biřmování křesťana hlouběji vtahuje do Božího synovství, pevněji ho spojuje s Kristem, rozmnožuje dary Ducha svatého a poskytuje sílu šířit a bránit víru slovem i skutkem. Svátost biřmování spolu s křtem a První večeří Páně tvoří souhrn „svátostí uvedení do křesťanského života“, jehož jednotu je potřeba uchovávat. Tato svátost je potřebná k naplnění křestní milosti. Svátost biřmování každého pokřtěného

dokonaleji spojuje s církví a obdařuje zvláštní silou Ducha svatého, protože je ještě více povinen šířit a bránit víru slovem i skutkem jako opravdový svědek Kristův.

Křtem jsme byli přijati do jeho církve a zakusili jeho lásku, avšak chceme-li opravdu věrně uskutečňovat jeho učení, potřebujeme k tomu ještě sílu jeho Ducha – milost biřmování. Pokud chceme zakusit všechnu radost, naději a sílu, které nám Ježíš slibuje dát, potřebujeme, aby jeho Duch vstoupil do našeho života. Příchod Ducha svatého zcela změnil apoštolům jejich život. Dal jim sílu a odvahu. A nejen jim, v ten den naplnil Duch svatý mnoho jiných lidí. Apoštolové pokládali příchod Ducha svatého za tak důležitý, že ho spolu s Ježíšovým zmrtevýchvstáním vložili do samého středu svého hlásání. Tak například ve Skutcích apoštolů hovoří apoštol Lukáš o věřících v Samařsku, kteří byli pokřtěni a obrátili se. Přijali Ježíše a vytvořili církevní společenství. Když se o tom apoštolové

dozvěděli, poslali tam apoštola Petra a Jana, aby na lidi vložili ruce a modlili se za ně, aby přijali Ducha svatého (Sk 8,14-17). Když přišel apoštol Pavel o pár roků později do Efezu, našel tam učedníky, kteří slyšeli o kázání Jana Křtitele, ale ještě neslyšeli o Ježíšovi, a proto jim dopověděl zbytek příběhu a apoštol Lukáš píše, že Pavel je pokřtil „ve jménu Pána Ježíše“ (Sk 19,5). Nezůstal však jen při tom a Lukáš pokračuje: „Jakmile na ně Pavel vložil ruce, sestoupil na ně Duch svatý a oni mluvili v prorockém vytržení“ (Sk 19,6). A již zde, v prvních dnech nové církve, lze spatřovat kořeny svátosti biřmování jako obřadu, který se tak zásadně odlišuje od křtu. Apoštolové a jejich nástupci přijali od samého začátku úlohu modlit se s nově obrácenými za dar Ducha svatého.

V Písmu svatém se dočteme, že křest je svátost duchovního znovuzrození (Tit 3,5). A dále, že při křtu se zbavujeme všech našich osobních hříchů a že pokřtěný se stává novým stvořením (2 Kor 5,17). Avšak křest je pouhý začátek a biřmování je potřebné k naplnění křestní milosti. Svátostí biřmování se dary, které jsme přijali při křtu, ještě více aktivizují. Svátost biřmování je vyjitím Ducha svatého, kterého jsme přijali již při křtu. Podobně jako všechny ostatní svá-

tosti i biřmování je vnější znak, který naznačuje a uskutečňuje vnitřní změnu. Jaké jsou vnější znaky? Vzkládání rukou biskupem a modlitba. Ještě před tím jsou kandidáti vyzváni obnovit svoje křestní sliby, jasně vyznat víru v Ježíše a ve vše, co vykonal. Posledním znakem je přijetí znaku daru Ducha svatého z rukou biskupa, který žehnaje mu křížem na čele praví: „Přijmi pečť darů Ducha svatého. Amen.“ Jaké jsou vnitřní změny? Biřmování má být příchodem Ducha svatého do našeho života. Spolu s ním přichází i milost žít křesťanským životem a stát se svědky Páně, kteří hlásají evangelium a brání víru. Podobně jako apoštolové o letnicích i my jsme dostali sílu a odvahu budovat Boží království.

Jedna věc je hovořit o tom, že jsme dostali sílu a odvahu, ale jiná věc je podívat se, jak nám Duch svatý tuto sílu a odvahu dává. Duch působí hlouběji a intimněji a dává nám různé dary, které v nás pomáhají budovat zbožnost – dary, které nás nabádají jít do světa s radostnou zvěstí evangelia. Mezi těmito dary vystupuje jako nejdůležitějších sedm „posvěcujících“ darů, které nalezneme v 11. kapitole knihy proroka Izaiáš: moudrost, rozum, rada, síla, poznání, zbožnost a bázeň před Pánem (Iz 11,2-3). Čtyřmi z těchto darů – moudrostí,

rozumem, radou a poznáním – nám Duch pomáhá smýšlet tak, jak smýšlí Bůh. Pomáhají nám obléci si „Kristovo smýšlení“ (1 Kor 2,16). Dává nám i další tři dary – sílu, zbožnost a bázeň před Pánem – aby nám pomohl činit rozhodnutí, která se líbí Bohu a pomáhají budovat jeho církve.

Duch svatý dává všechny tyto a mnohé jiné dary v hojně míře, takže se můžeme jistěji držet toho, co pro nás Ježíš vykonal na kříži a můžeme hovořit o jeho radostné zvěsti lidem okolo nás. Dostáváme dar za darem, takže vše, co jsme při křtu přijali, v nás může ožít, dává nám tolik darů, že můžeme zakusit život jako nová stvoření a můžeme se stát jeho vyslanci pro tento svět. Biřmování může být jednorázová událost, jakýsi obřad přechodu do dospělosti. Avšak dary a milosti, které nám Hospodin dává v této svátosti, s námi mají zůstat a neustále sílit. Pokud každý den splníme svoji úlohu a naučíme se podřizovat Duchu svatému, zjistíme, že jeho dary se v našem osobním životě stále více rozvíjejí, že dozrávame ve víře. A rovněž zjistíme, že jsme připraveni, ochotni a naplnění mocí pro budování Jeho království. A co říci na závěr? Přijmout svátost biřmování by měl každý křesťan, který dosáhl věku 15 let.

Pavel Hýbl

Olga Nytrová
Zeleň mých tónů

Radost přichází
z vnitřní hudby
na klaviatuře osudu
vytryskla zelená hudba

Olga Nytrová
Fialové ticho

Odlivy a přílivy osudu
krůpěje naděje
stékají po zelenavých
listech dnů
Fialové ticho napájí duha
světlo pokory ozařuje kroky

Z kazatelského plánu

Proměnění Páně

Hlahol Hospodinu, celá země! Radostně služ Hospodinu!

ŽALM 100,2

První čtení: Exodus 24,12-18

Tužby pro dobu po Zjevení Páně:

2. Abychom Ježíše jako Syna Božího vyznávali a za Pána jej přijímali, modleme se k Hospodinu.
3. Abychom v naší církvi o duchovní dary pečovali, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Panovníku Hospodine, než měl tvůj Syn trpět, na svatě hoře jsi zjevil jeho slávu. Dej, ať vírou vidíme světlo jeho tváře! Posiluj nás, abychom nesli svůj kříž, a tak se mu stali podobnými. Osviť nás, Bože, svým svatým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: 2. Petrův 1,16-21

Evangelium: Matouš 17,1-9

Verš k obětování: Žalm 100,2-3

Verš k požehnání: Matouš 17,9

Modlitba k požehnání:

Panovníku Hospodine, pokorně tě prosíme, ať tvůj lid, který občerstvuješ svým slovem a svátostmi, tobě slouží životem, v němž budeš mít zalíbení. Ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 46, 49, 101, 146, 197

Nad Písmem

Hľadajte však najprv Božie kráľovstvo... Mt 6,33-34

Hľadajte však najprv Božie kráľovstvo a jeho spravodlivosť a toto všetko sa vám pridá. Nebuďte teda ustarostení o zajtrajšok, lebo zajtrajšok sa o seba postará. Každý deň má dost' vlastného trápenia.

Matúš 6,33-3

Pri bohoslužbe na Nový rok 2017 sme si ľahali biblické verše pre daný rok. Ja som si vytiahla práve verš z Matúšovho evanjelia 6,33. Zvláštne je, že tento verš je práve aj mojím veršom pri krstu, ktorý som prijala pred skoro dvadsiatimi rokmi. Vtedy ako aj teraz sú mi tie slová akousi výzvou do života. Hľadajte však najprv Božie kráľovstvo. Čo to vlastne znamená hľadať Božie kráľovstvo? Keď sa tak zamyslím nad svojim každodenným životom, tak nie je deň, aby som niečo nehľadala. V kabelke hľadám kľúče, mobil či peňaženku. Na internete hľadám informácie. Doma hľadám niekedy knihy či veci, ktoré potrebujem, ale nemôžem si spomenúť, kam som ich dala. Pri tom hľadaní sa pozieram na rôzne miesta, preberám či prehadzujem veci, idem z jedného miesta na druhé, dívam sa a spomínam, som nervózna či zvedavá. Hľadanie stojí námahu či moju aktivitu. Keď hľadáme veci či informácie, je to jasné. Vieme, ako veci vyzerajú. Informácie sú definované rôznymi pojmi. Otázkou je, čo a aké je Božie kráľovstvo? Obecne kráľovstvo tu na zemi je definované územím, v čele ktorého je kráľ, ďalej jeho občanmi, znak-

mi, kultúrou atd. Božie kráľovstvo je definované na mnohých miestach v Biblii a tiež aj 116. bodom v dokumentu „Základy víry ČČSH“.

V určitom význame mi príde hľadanie Božieho kráľovstva ako hľadanie nejakého vzdialeného kráľovstva v rozprávke. Hrdina či hrdinka rozprávky stratí za určitých okolností svoju milovanú osobu a musí ju ísť hľadať do akéhosi vzdialeného kráľovstva, aby ju znovu získal a mohol s ňou potom šťastne žiť až na večnosť. Musí prejsť hory, doly, rieky, moria a mnohé iné kráľovstvá, v ktorých sa musí pýtať na cestu, aby sa do toho kráľovstva dostal. Stojí ho to námahu, ale na konci svojej cesty je odmenený radosťou, že našiel svoju lásku.

Text Matúšovho evanjelia nás vyzýva, aby sme Božie kráľovstvo hľadali, pretože nie je viditeľné. Nachádza sa aj v službe Bohu – Nikto nemôže slúžiť dvom pánom. Buď jedného bude nenávidieť a druhého milovať, alebo k jednému bude lípnúť a druhým pohrdáť. Nemôžete slúžiť Bohu i mamone. (Matúš 6,24.) Hľadať jeho kráľovstvo znamená aj milovať Boha. Sám Boh je láskou. Služba Bohu bez lásky nemá ani žiadny význam.

Ježíš nám tiež hovorí, že nemáme byť ustaraní, nemáme si robiť starosti o svoj život. Pretože Boh sa postará pri našom hľadaní jeho kráľovstva o pokrm, oblečenie a vlastne o všetko, čo potrebujeme. Ukazuje na príkladoch z prírody, ako Boh sa stará o vtáky či kvety. Dostávajú pokrm či krásne oblečenie. Miesto starostí o oblečenie či pokrm, máme hľadať každý deň Božie veci tj. náležitosti týkajúce sa Boha a jeho kráľovstva. Vďaka tomu by sme mohli ustaranosť prekonať. Nemali by sme sa trápiť, ale máme mať radosť z nachádzania prítomnosti Božej či jeho zaslúbení, z modlitieb či štúdia Božieho slova, robenia svojich činností pre Božiu slávu.

Ježíš nás tiež učí, že sa máme pri hľadaní Božieho kráľovstva zaoberať prítomnosťou daného dňa. Každý deň má dost' vlastného trápenia. Zajtrajšok prinesie niečo iné. Iné trápenie. A podľa listu Filipanom 4,6-7: „Pre nič nebuďte ustarostení, ale vo všetkom s vďakou predkladajte Bohu svoje žiadosti vo svojich modlitbách a prosbách. A pokoj Boží, ktorý prevyšuje každú rozum, uchráni vaše srdcia a vaše mysle v Kristovi Ježíšovi.“

Henrieta Zejdová

Dobrotivý Bože, uč nás hľadať každého dňa tvoje kráľovstvo a spravodlivosť. Daj nám v ňom nachádzať pokoj, radosť a lásku do našich životov. Uč nás každého dňa pri tom hľadaní odovzdávať ti svoje starosti a v tebe nachádzať odpovede a riešenia našich potrieb a trápení. Amen.

Z dopisů našich čtenářů

Milá redakce,
musím vám dnes napsat - jen tak - o krásném dojmu, jaký na mě i na manžela udělal nejnovější Český zápas (pozn. red.: magazínové číslo 3 o spiritualitě). Přečetla jsem ho téměř jedním dechem, a to je u mě neobvyklé. Myslím, že tento rozměr nám v církvi hodně chybí. Teprve poslední dobou začíná ožívat i mezi našimi věřícími touha po niternějším prožívání zbožnosti. Všímám si toho i mimo církev. A když tu možnost nenajdou lidé mezi křesťany, jdou pak jinam. A nedivím se. Krásné číslo! Děkuji, budu ho všem doporučovat. Jen houšť!
(Do budoucna mě napadá třeba téma spirituality komunity v Taizé. Naše církev má s ní už letité kontakty sahající hluboko do období temna.)

Srdečně zdraví a vše dobré přeje
Radana Váňová, Zlín

Olga Nytrová

Prastará oslovení

Děšť bubnuje
do skleněné střechy
v posledním patře
dávné dopisy už nepřicházejí
ztratila se prastará oslovení
náhlé jméno však
prochází okrajem duhy

Olga Nytrová

Kdo utiší jezero?

Nakloněná rovina snů
se povážlivě houpe
strmé cesty víry
jsou plné napětí
sopečné touhy
Kdo utiší jezero
Genezaretské

Počátky kremace v českých zemích

Dokončení z minulého čísla

Již pravdě, stejně jako starověké populace se odlišovaly tím, jak nakládaly s ostatky zemřelých. V pohřebních rituálech i ve způsobu pohřbívání se vždy odrážely náboženské a kulturní zvyklosti. V Česku je jedním z obvyklých způsobů pohřeb žehem. Byla to právě Církev československá, která od svého počátku tento druh pohřbu propagovala – a čas jí dal zapravdu. Uvádíme článek Richarda Ferčíka zveřejněný v roce 2014 v č. 2 časopisu Preface, vydávaném plzeňskou diecézí (www.plzenskadiieceze-ccsh.cz).

První realizovaná kremace v českých zemích

První zaznamenanou kremací vázanou k českým zemím je případ Augusty Braunerové. Paní Augusta Braunerová zemřela 18. října 1890 v osm hodin ráno v Paříži. Poté byla její tělesná schránka v krematoriu na pařížském hřbitově Pere-Lachaise zpopelněna a následně převezena do Prahy k uložení do hrobky. Nejedná se tedy doslovně o první kremaci v českých zemích, neboť samotná kremace proběhla ve Francii. Augusta Braunerová byla známá osobnost, mecenáška, filantropka, manželka českého politika Františka Augusta Braunera, matka malířky Zdenky a významného chemika, univerzitního profesora Bohuslava Braunera.

Plánovaný obřad způsobil veliký rozruch v pražském tisku. V Praze se jednalo o první pohřeb zpopelněných ostatků. Přesto, že se zesnulá veřejně hlásila k Římskokatolické církvi a přála si církevní obřad, nesměla být urna s popelem přenesena do kostela. Nepomohla ani osobní intervence u arcibiskupa Františka hraběte Schönborna, s nímž se Augusta Braunerová osobně znala. Kněz vykropil rodinnou hrobku na Vyšehradě, nikoli však urnu, a pomodlil se za všechny věrné duše, jež v hrobce odpočívají. Nad hrobem promluvil Vojtěch Náprstek, přívrženec pohřbívání žehem a přítel rodiny Braunerovy. Ve své řeči poukázal na činnost Augusty Braunerové ve prospěch církve. Pro zajímavost uvedme, že čtyři děti paní Braunerové byly pohřbeny jako řádní katolíci – tři z nich do rodinné hrobky na Vyšehradě.

První žeh v Československu proběhl v libereckém krematoriu 31. 10. 1918, tedy pár dní po vzniku samostatné republiky. Jde o určitou raritu. Tento žeh byl totiž de facto spontánní a nebyl ještě právně podložen, protože zákon povolující pohřeb žehem byl schválen až v roce 1919. Oním prvním zpopelněným se stal liberecký měšťan

Robert Ján. Do konce roku 1918 zde bylo zpopelněno 83 zesnulých. Lze konstatovat, že se jednalo o kremace ilegální. Třebaže v nové Československé republice byl pohřeb žehem uzákoněn v roce 1919, již v roce 1902 proběhla první architektonická soutěž na stavbu krematoria v Praze. Po ní následovaly další pokusy, ale bez úspěchu. Důvody byly různé. Nejen liberální a pokrokové vrstvy společnosti, ale zvláště Církev československá přijala pohřeb žehem jako výraz odlišnosti od katolicismu.

Propagátoři kremace v českých zemích

Znovuobnovení nebo spíše zavedení kremace v českých zemích lze sledovat v několika fázích. Přípravná fáze, přibližně do 2. poloviny 19. století, je charakteristická individuální iniciativou. První návrhy na fakultativní pohřbívání ohněm byly u nás podány roku 1888 v pražské zdravotnické komisi Vojtěchem Náprstkem a roku 1899 na českém sněmu Jindřichem Záhořem. K nejznámějším zastáncům žehu patřili ještě Jan Neruda a vyškovský advokát Ctibor Helcelet. V tomto období je typické zakládání kremáčnických spolků a osvětová činnost. Viditelným úspěchem a posunem ve vnímání dané problematiky bylo i zařazení této tematiky do Ottova slovníku naučného v roce 1905.

Téhož roku podala svoje dobrozdání Česká zemská zdravotní rada a roku 1909 se jím zabývala Vídeňská zdravotní rada v rámci příprav zákona o pohřebnictví.

Společnost přátel žehu a spolek Die Flamme

Nejstarším kremáčnickým spolkem v českých zemích byly místní pobočky vídeňského kremáčnického spolku Die Flamme (Plamen), jež působily zejména mezi německy mluvícím obyvatelstvem. Společnost pro spalování mrtvol, založená

Úcta k zemřelým, potřeba rituálů a respekt ke smrti jakoby se vytrácely z veřejného povědomí. Autorem článků na tato témata můžete být i vy. V případě zájmu kontaktujte redakci.

roku 1899, měla ústředí v Praze. Dne 16. 3. 1909 byl v Praze ustanoven spolek pro spalování zemřelých Krematorium, který za roční příspěvek 12 korun obstarával zpopelnění. Spolek funguje dodnes pod názvem Společnost přátel žehu. Nejednalo se o spiritistický spolek, ovšem spiritisté se stali hlavními propagátory kremace i jeho podporovateli. V soudobém duchu spolkového organizování na základě

národnostního klíče působil v letech 1918 - 1938 na území mezi městy Trutnov a Aši Svaz německých kremáčnických spolků v ČSR.

Postoj katolické církve ke kremaci

Postoj Římskokatolické církve ke kremaci byl zásadně odmítavý. Posun nastal až v pozdějším období. Změna postoje Římskokatolické církve už přímo neovlivnila postoj Církve československé (husitské). Stanovisko církve římskokatolické bylo dlouhodobě odmítavé a konzistentní od rozhodnutí Apoštolského stolce v roce 1866, kterému se dostalo stvrzení v Kodexu kanonického práva (CIC) z roku 1917, a posléze potvrzenému v odpovědi Apoštolského stolce biskupovi z Lince z roku 1926. CIC doslova „ukládá jako zásadní povinnost vyjádřenou církví a znovu potvrzenou právem pohřbívání zemřelých. Současně ale zavrhuje jejich zpopelnění.“ Tento postoj zůstal neměnný až do II. vatikánského koncilu. Konstituce Lumen Gentium považuje toto za prokazatelný nedostatek víry. Ti, kteří by požádali nekatolického duchovního, aby provedl poslední službu nad tělem před kremací, byli považováni za podezřelé z hereze a pokud nezměnili své způsoby, měli být exkomunikováni, což je velmi tvrdý trest. Je evidentní, že zákaz kremace v Kodexu kanonického práva z roku 1917 je velmi přísný. Odmítnutí kremace ze strany církve se pochopitelně nevztahovalo na výjimečné situace s ohledem na hledisko zdravotní. Komentář z roku 1924 k citovanému kánonu dodává: „Těmito slovy se nařizuje, aby mrtvá těla věřících byla buď zbožně svěžena zemi nebo byla umístěna do schránek nebo do kolumbárií (avšak nezpopelněná). Za zvláštních okolností, při nákazách, při válečných událostech, není zpopelnění zakázáno. Církevní zákon věřící v takové nepřízni nechce zavazovat, zvláště když zpopelnění za těchto okolností

nemá bezbožný úmysl, což bylo jedním z hlavních důvodů zavržení zpopelnění. Přesto však v průběhu války 1914 - 1918 nebylo všeobecně používáno a prý odporovalo smýšlení vojáků.“

Postoj protestantů ke kremaci
Spíše než o teologickém stanovisku, lze mluvit především o praktickém postoji k problematice kremace. Církev bratrská založila v roce 1904 pohřební spolek Podpora se sídlem v Praze v Soukenické ulici, který se postupně stal spolkem kremáčnickým. Jeho profilace jako kremáčnického spolku byla dána především tím, aby se od zákazu zpopelnění katolické církve distancoval. Až do začátku 90. let 20. století, kdy byl spolek zrušen, vybíral kazatel pražského sboru od věřících pravidelně každou neděli 10 Kč na proplacení kremace za zemřelé členy sboru.

Současnost

V současnosti je podíl kremací ve struktuře pohřbívání v českých zemích naprosto dominantní. Česká republika je v čele evropské i světové „kremáčnické praxe“. Tento historický exkurz nás uvedl do zásadního období počátků kremace v českých zemích, kdy vznikala síť krematorií a zavedená praxe kremace jako nejenom přijatelného způsobu pohřbívání, ale i jako „pokrokového“ způsobu. Období reálného socialismu jenom posílilo nastavené trendy a svým dialekticko-materialistickým světovým názorem pomohlo ještě více desakralizovat rituální stránku lidského života. Období po roce 1989 klade důraz na primitivní konzumní materialismus, který postrádá jakékoliv světonázorové hloubky, a pauperizace některých vrstev společnosti dovršila přesunutí otázky pohřbívání ze sféry sakrální do sféry ekonomické, kde kremace vítězí. Lze jen doufat, že církve dokážou navrátit důstojnost a sakrální úctu člověku, který opouští tento svět a vstupuje do eschatonu.

Krematorium v Pardubicích

Z ekumeny

Světový den modliteb

nebylo a ani dnes není ideální. Před španělskou kolonizací požívaly ženy v komunitě značné vážnosti. Domorodé ženy mívaly právo pojmenovat své děti, dědit, provozovat obchod a zůstával jim majetek, který si přinesly do manželství. Dívky i chlapci měli stejné postavení, vzdělání. Také v tradičním náboženství se žena těšila vážností. Tzv. babaylan (šamanka či léčitelka), náboženská funkce obvykle představovaná ženou, byla prostředníkem mezi lidským světem a světem duchů. Fungovala jako studnice moudrosti, léčitelka, strážkyně víry a jeden z pilířů společnosti. Tato tradice je v některých provinciích dodnes živá. Kolonizace však tento stav změnila: vedla ke značné subordinaci žen. Také prostřednictvím katolického náboženství se ženy učily být poslušné, za všech okolností přijemné a sebeobětující se.

Nicméně zůstala řada žen, které se vzepřely španělské kolonizaci a jejím důsledkům, stejně jako mnoho babaylan, které vzdorovaly pokřesťanštění. Během boje za svobodu proti Španělsku v roce 1896 se uplatnily jako informátorky, při šíření myšlenek revoluce i uchovávání různých tajných dokumentů. Filipínské ženy jsou zkrátka velmi statečné a dnes na sebe nezřídka berou roli živitele rodiny, pracují v zahraničí jako

součástí posádek, pomocnice v domácnostech či zručné ošetřovatelky ve zdravotnictví.

Nejkřesťanštější země v Asii

Dalo by se očekávat, že na Filipínách bude převládat islám, hinduismus či buddhismus, ale není tomu tak. Filipíny jsou jedinou zemí v Asii, kde se více než 90 % obyvatel hlásí ke křesťanskému - římskokatolickému vyznání. Nachází se zde i množství menšinových skupin vyznávajících zmíněná náboženství včetně islámu, pět procent jsou rovněž protestanté, asi čtyři procenta tvoří adventisté, mormoni a Filipínská nezávislá církev, nicméně španělské katolické dědictví je v zemi silné a projevuje se, podobně jako jinde, veřejnými náboženskými slavnostmi, procesími a honosnými bohoslužbami. Zdejší slavnosti jsou proslulé barvitostí a entuziasmem a někdy snad až fanatičností věřících, tak jako na Velký pátek, kdy se nechávají stovky lidí dobrovolně bičovat či ukřižovat ve jménu Božím. Dramatická jsou rovněž každoroční náboženská shromáždění v Manile k uctění černé sochy Ježíše Krista, o níž lidé věří, že má magickou moc... Na Filipínách se v lednu 2015 uskutečnila největší bohoslužba na světě. Do Luneta parku v Manile přišlo na bohoslužbu papeže Františka neuvěřitel-

ných 7 miliónů lidí. Byl tak překonán rekord z roku 1995, kdy sloužil na stejném místě mši tehdejší papež Jan II. Co se týče spolupráce Římskokatolické církve a protestantů, jedním z jejích plodů je oslava Týdne modliteb za jednotu křesťanů, kterou podporuje i Národní rada církví na Filipínách. A co se týče vztahu ženy a církve, je třeba říci, že mnoho z nich dnes studuje teologii a v některých protestantských církvích mohou působit jako kněží, biskupky či prezidentky, diakonky a teoložky a mohou vyučovat náboženství.

Už sedmdesát let

Protestantská víra pronikla na Filipíny ke konci 19. a začátkem 20. století se severoamerickými misionáři, které sem přivedla americká správa země. Jejich ženy na Filipínách představily Světový den modliteb. Při jeho oslavách se spojily ženy z různých protestantských denominací a v roce 1947 vznikla Sjedenocná evangelická rada žen, dnes známá jako Ženy sjedenocné filipínské církve, jejíž hlavní aktivitou byla oslava Světového dne modliteb. Ten organizují dodnes – tedy po celých sedmdesát let.

Zdroj: Internet + materiály SRC
Foto na titulní straně: Rýžová pole na Filipínách, Wikipedia red

Zimní variace

Díla čínského malířství v expozici Umění Asie Národní galerie pro zimu 2016-17 se tematicky týkají tohoto období. Zhlédnout je můžete do 5. března. Představují zimní krajiny i vzácný anonymní portrét muže v zimním oděvu, který je jedním ze skvostů sbírky čínských portrétů předků. Žánr květin a ptáků zastupuje malba s námětem zvaným „tři přátelé zimy“, kde borovice, bambus a slivoň odkazují k morální čistotě a nezlomnému charakteru vzdělance. Ze sbírky moderního čínského malířství, jež je v Národní galerii v Praze jedinečná ve světovém měřítku, je možné zhlédnout třeba Čchi Pajš'úv obraz Borovice, tematicky náležející k zimnímu období (na obrázku). Sál japonského buddhistického umění představuje párové svitky s vyobrazením boha větru Fúdzina a boha sněhové bouře Raidžina. V sále japonské malby a grafiky lze spatřit Súgakudóova Strízlíka na zimní pivoňce a také Eizanovu Kurtizánu Ójodo v alegorii Večerního sněhu na svlačci. Dále se představují indické miniatury a malby z Džajpúru s náměty z hinduistické mytologie. Obměna tibetských obrazů, thangk, představuje hrozivá i laskavá božstva a významné postavy tibetského buddhismu. Zajímavá je zejména džátaka, zachycení příběhů z Buddhových tzv. minulých životů.

Obr.: NG red

PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Polní lilie

Pán Ježíš nás nabádá, abychom si nedělali zbytečné starosti - vždyť i ty polní lilie, které nepracují, mají krásnější šaty než král Šalomoun (Mt 6,28-29). Najdete mezi oběma obrázky pět rozdílů?

(Řešení z minulého čísla: Milujte své nepřátele.)

Jana Krajčřířková

Zprávy

Pěvecké sbory, přijďte do Prahy!

Srdečně vás zveme k účasti na Festivalu duchovní hudby 2017. Již XVII. ročník festivalu se tradičně uskuteční v chrámu sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí v Praze ve středu 5. července od 16 hodin. Uvítáme, když pěvecký sbor vaší náboženské obce přihlásíte k účasti do 28. února t. r. Můžete přihlásit i pěvecký sbor z vašeho města či obce, s nímž náboženská obec spolupracuje. Vystoupení by mělo být cca desetiminutové. Návrh repertoáru, který bude na festivalu uveden, prosíme zaslat na naše e-mailové adresy do 31. března t. r. Zkoušky pěveckých sborů se uskuteční ve středu 5. 7. během dne dle domluvy s vámi. Přihlášky posílejte na adresu: Kulturní rada ČČSH, Wuchterlova 5, 160 00 Praha 6 nebo e-mailem: Marketa.Hlasivcova@post.cz; jiri.vanicek@ccsh.cz MH

Odpoledne s náladou Provence

Hluboký vztah k Francii prožívají PhDr. Olga Nytrková a PhDr. Františka Vrbenská z Pražského klubu spisovatelů při Obci spisovatelů. Navštívily proto romantickou zářijovou Provence. Budou vyprávět o svých

zážitcích a promítat výběr ze svých fotografií. Nabídnou také ukázky z knihy Doteky Francie. Setkání třetího věku proběhne v úterý 28. února v 15 hodin v Praze 8 - Karlíně, Vítkova 13. Pořádá náboženská obec ČČSH Karlín a Dialog na cestě ve spolupráci s MČ Praha 8.

ON

Uctívá krásy

Až do 5. března můžete ve Valetřním paláci pražské Národní galerie zhlédnout komorní výstavu Jan Zrzavý – Ilustrátor a uctívá krásy. Ilustrování knih nebylo zamýšlenou součástí jeho tvorby.

Zpočátku vznikalo na objednávku nakladatelů. Od roku 1920 pracoval autor pro nakladatelství Aventinum, kde ho s nakladatelem Otakarem Štorchem-Mariem spojoval mj. obdiv k osobě a dílu Julia Zeyera. Pro Aventinum také vytvořil asi nejznámější obrazové doprovody k Máchovu Máji a Erbenově Kytici. Druhý Zrzavého rozmach souvisí s návratem na uměleckou scénu v druhé polovině padesátých let – s kresbami k Shakespearovým Sonetům a s ilustrováním knih Julia Zeyera. Jeho ilustrace, doprovázející řadu knih dalších českých a světových autorů, výstava rovněž představuje. Nábožensky zaměřená je zde řada děl – například Marie u hrobu či ilustrace k smuteční Písni o městě nebeském. Komu by snad Zrzavého knižní grafiky nestačily, odkazujeme ho na stálou expozici České moderny jen o pár desítek metrů dál. Sugestivní obrazy Zrzavého rané tvorby – Kázání na hoře, Milosrdný Samaritán, Meditace i Biblická krajina – vás jistě osloví.

(Obr.: Klára d'Ellébeuse čili Historie dívky ze zašlých dob, Francis Jammes, 1925, litografie; NG) red

